

Asia: VN/21641/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot esitysluonnoksesta

Monessa suhteessa esitysluonnos on merkittävä parannus aikaisempaan tilanteeseen ja se korjaa monilta osin niitä ongelmia ja harmaita alueita, joita kasvanut koulutusperäinen maahanmuutto on aiheuttanut. Esimerkiksi ajatus siitä, että opiskelijan oleskeluluvalla maahan tullut säilyisi lukuvuosimaksuvelvollisena, vaikka hän vaihtaisi oleskelulupaansa esimerkiksi työperusteiseksi on erittäin tärkeä uudistus.

On myös erittäin hyvä asia, että lainsäädännöllä pyritään tekemään kansainvälisestä koulutuksesta vähintäänkin omakustanteista, mutta myös kannattavaa ja siten korkeakoulujen kehittämistä tukevaa toimintaa.

Karelia pitää erittäin tärkeänä esitystä korkeakoulujen tiedonsaantioikeuden laajentamista, jonka myötä korkeakoulu olisi oikeutettu saamaan tietoja maahanmuuttoviranomaiselta hakijan ja opiskelijan oleskeluluvista. Tiedonsaannin lisäksi tarvitaan erityistä selkeytystä prosesseihin koskien tilanteita, joissa perusteet opiskelijan oleskeluluvan voimassaoloon päättyvät.

Esityksessä mainitaan, että tarkoituksena on lisäksi myöhemmin arvioida tarve ja tapa luoda valtakunnallinen apurahajärjestelmä, jolla voidaan lisätä suomalaisen korkeakoulutuksen vetovoimaa sekä arvioidaan millä tavoin lisätään kannusteita jäädä Suomeen töihin valmistumisen jälkeen.

Karelia ei kannata valtakunnallisen apurahajärjestelmän luomista, sillä se luultavasti vain sotkiksi korkeakoulujen omia apurahajärjestelmiä, jotka luovat kilpailuetua ja -kykyä korkeakouluille. Sen sijaan Karelia kannattaa niitä toimia, joilla hallitusohjelman mukaisesti selvitetään opintolainahyvityksen kaltaisen hyvityksen luomista EU/ETA-maiden ulkopuoliselle, suomalaisesta

korkeakoulusta tai muusta suomalaisesta oppilaitoksesta valmistuneelle, lukukausimaksua maksaneelle ja Suomessa määrääjän työskennelleelle henkilölle.

Lausunnonantajan näkemykset koskien hakemuksen käsittelymaksun palauttamista

Karelia ei kannata nimellisen hakemusmaksun käyttöönottoa. Sen hakemuksia rajaava vaikutus huonoihin hakemuksiin olisi luultavasti hyvin pieni. Itseasiassa, sen vaikutus voisi olla jopa negatiivinen hyviin hakijoihin, sillä heistä kilpailemme globaalisti ja silloin kaikki ylimääräiset maksut vaikuttavat negatiivisesti. Aikoinaan muutos maksuttomuuteen perusteltiin hakijoihin kohdistuvien maksujen kokonaisuuden yksinkertaistamisella. Tämä peruste on yhä validi.

Mikäli maksuihin kuitenkin mennään niin hakemusten käsittelymaksujen tuottojen pitäisi mennä korkeakouluille kansainvälisten opiskelijoiden valintojen ja rekrytoinnin kehittämistä varten.

Lausunnonantajan näkemykset tilauskoulutuksen muutoksista

Yliopistolain ja ammattikorkeakoululain tilauskoulutusta koskevia säännöksiä täsmennettäisiin korostamalla, että korkeakoulujen tulee huolehtia siitä, että tilauskoulutusta koskevassa sopimuksessa on määritelty tilauskoulutukseen osallistuvan oikeudet ja velvollisuudet, ja että tilauskoulutukseen osallistuvat ovat niistä tietoisia. Korkeakoulu ei myöskään saisi järjestää tilauskoulutusta, jos tilaajan tarkoituksena on ainoastaan välittää opiskelijoita korkeakoulun tutkinto-opiskelijoiksi. Tavoitteena on puuttua havaittuihin ongelmiin tilauskoulutuksen järjestämisessä

Kaikki ovat kannatettavia ja eettisesti oikeita asioita, mutta kyllä tässä esityksessä korkeakouluille sysätään myös vastuita asioissa, joihin heillä on hyvin vähän mahdollisuuksia puuttua etukäteen. Itseasiassa, lakiesityksessä tehdyt tarkennukset tilauskoulutuslainsäädäntöön tulevat lopettamaan suurimman osan nykymuotoisesta tilauskoulutuksesta.

Lausunnonantajan näkemykset koskien lukuvuosimaksujen korottamista

Korostus on tarpeen ja on hyvä, että koulutuksissa pyritään katteellisuuteen. Näin saadaan pois myös se markkinatilannetta häiriköinyt tapa, jolla osa korkeakouluista palautti lähes kaikki maksut 'stipendeinä'. Merkittävä osa ammattikorkeakouluista on jo jonkin aikaa pyrkinyt kannattavaan maksulliseen toimintaan.

Lausunnonantajan näkemykset lukuvuosimaksujen kiertämisen ehkäisemistä koskevasta muutoksesta

Kaikki muutokset, joilla pyritään estämään lukuvuosimaksujen kiertämistä ovat hyviä ja kannatettavia.

Lausunnonantajan näkemykset tiedonsaantioikeuden lisäämisestä

Karelia kannattaa vahvasti sitä, että korkeakouluille säädettäisiin tiedonsaantioikeus hakijan ja opiskelijan sekä heidän perheenjäsentensä oleskelulupatiedoista.

Tiedonsaantioikeuden laajentamisen lisäksi toivomme selkeytystä prosesseihin tilanteissa, joissa perusteet opiskelijan oleskeluluvan voimassaoloon päättyvät. Korkeakoulut tarvitsevat selkeät toimintamallit ja prosessit Maahanmuuttoviraston ja rajaviranomaisten kanssa tilanteissa, jossa opintoihin valitun hakijan tai jo opintonsa aloittaneen opiskelijan kanssa on oleskeluluvan väärinkäytösepäilyjä.

Tiedonsaantioikeuden lisäksi toivomme lainsäädäntöön tarkennusta opinto-oikeuden päättämiseen tilanteessa, jossa opiskelija on jättänyt lukuvuosimaksut maksamatta. Opinto-oikeuden päättäminen tällaisessa tilanteessa helpottaisi ja selkeyttäisi Maahanmuuttoviraston jälkivalvontaa ja vähentäisi korkeakoulujen hallinnollista työtä.

On tärkeää, että näissä tapauksissa tiedonsaanti ja toimivat tiedonvaihtokanavat korkeakoulujen ja viranomaisten välillä ovat kunnossa.

Raivo Petri
Karelia Ammattikorkeakoulu Oy